

Thea Beckman

De stomme van Kampen

δ

Copyright ©2026 Uitgeverij Dyslexion

ISBN 978-94-6324-588-3

NUR 284

Papier met FSC-certificaat

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Dyslexion.

Dit boek verscheen eerder als reguliere uitgave bij Lemniscaat b.v., Rotterdam 1992
Afgebeeld op het omslag is een detail van Hendrick Avercamps schilderij 'Schaatsenrijden in een dorp', circa 1610.

Dit boek is gebaseerd op de 8e druk 2005



Dit boek is uitgegeven in het lettertype Dyslexie.
Kijk op www.dyslexiefont.com voor meer informatie.

Voor meer informatie of bestellen
ga je naar www.dyslexion.nl

I

KAMPEN 1587–1603

2 Jaar

Boem!!

Barend Avercamp, stadsapotheker te Kampen, grijpt mis en met een harde bons valt zijn leren schoudertas op de grond. De bons maakt de zuigeling Rutger zo aan het schrikken dat hij nauwelijks meer tot bedaren is te brengen. De meid Lientgen komt op dat gekrijs ontsteld aanrennen uit het achterhuis.

‘Here, wat gebeurt hier?’

Woedend kijkt moeder Beatrix op naar haar man.

‘Wees toch wat voorzichtiger! Je laat dat kind zich een ongeluk schrikken. Kijk, nu wil hij niet meer drinken. Hij is helemaal van streek.’

Ze wiegt de schreeuwende baby in haar armen, probeert hem te sussen. Zuchtend knoopt ze haar jak dicht.

Barend kijkt schuldig, en dan pas valt hem iets op.

Terwijl de meid Lientgen zich bukt naar de tas en die voorzichtig op de tafel zet, en Beatrix haar zuigeling stil probeert te krijgen, staart Barend naar zijn andere kind, de kleine Hendrick, tweeëneenhalf jaar oud, die op de grond zit en onverstoorbaar verdiept is in zijn spel met een houten paardje. Hij reageert niet op het gekrijs van de twee maanden oude Rutger, hij is niet geschrokken van de klap waarmee Barend de tas liet glippen, hij schijnt ook niet te beseffen dat zijn moeder boos is. Hij speelt, geconcentreerd, vol overgave, stil ...

Andere kinderen maken tijdens hun spel geluiden, roepen ‘hu, hu,’ of klakken met de tong. Hendrick niet. Hij laat zijn paardje draven, steigeren, bokken in volmaakte stilte. Geleidelijk aan gaat Rutgers geschreeuw over in een zielig snikken.

‘Ik hoop dat er niets gebroken is,’ zegt Lientgen, wijzend op de tas. Barend antwoordt niet. Hij kijkt naar Hendrick en diens stille spel.

Beatrix staat op om het nahikkende zuigelingetje in zijn wieg te leggen. De baby is zo uitgeput dat hij meteen in slaap valt.

Als ze terugkomt in de voorkamer ziet ze haar man geknield voor Hendrick zitten. De verwijten die ze voor hem klaar heeft, blijven haar in de keel steken; angst springt in haar ogen. Barend richt zich op, fronst de wenkbrauwen.

‘Is het jou nooit opgevallen dat onze Hendrick niets schijnt te horen?’ vraagt hij. Streng kijkt hij zijn vrouw aan en ziet hoe bleek ze is geworden. Ze slikt, ontwijkt zijn blik.

‘Waarom praat onze oudste zoon nog altijd niet?’ vervolgt Barend. Het klinkt alsof hij iemand beschuldigt. ‘Hij is bijna drie jaar oud. Heb jij hem ooit een woord horen zeggen?’

‘Dat ... dat komt nog wel,’ fluistert Beatrix, op haar handen starend. ‘Denk je?’

Lientgen staat nog midden in de kamer, roerloos. Ze durft niemand aan te kijken, zich niet te bewegen. Haar handen houdt ze onder haar schort; ze moet met geweld haar neiging om een kruis te slaan onderdrukken, want dat kan niet in dit hervormde gezin. De spanning is opeens om in stukken te hakken, zo dik.

Beatrix trekt de schouders naar achteren. Eindelijk kijkt ze haar man aan.

‘Nee,’ zegt ze hard. ‘Hendrick praat nog niet en ik weet niet of hij dat ooit zal leren.’

Zo, dat is eruit. Al langer dan een jaar wordt ze door onzekerheid gekweld en ze hoopt, bidt dat het nog goed zal komen. Ze heeft haar angst, haar ongerustheid verborgen weten te houden, maar dat heeft nu geen zin meer.

‘Hij is doof, nietwaar?’ zegt Barend en opnieuw klinkt dat alsof hij iemand beschuldigt. Hij voelt zich buitengesloten. Hoe kon Beatrix zoiets voor hem geheimhouden? Het is ook zijn kind, en zij wist het. Hoe lang al?

De drie volwassenen kijken neer op Hendrick, die rustig doorgaat met zijn spel. Hij laat het paardje huppelen, omvallen, hij glimlacht erbij. Maar geen geluid komt over zijn lippen. De val van de tas, het gekrijs van de zuigeling, Lientgens ontstelde uitroep – dat alles is hem totaal ontgaan.

Barend kan er niets aan doen. Hij is geen onrechtvaardig mens, maar de diepe teleurstelling die hem nu overvalt zoekt een uitweg, een zondebok. Bitter zegt hij: ‘Jij wist het al een hele tijd. Onze Hendrick kan niets horen. Daarom leert hij niet praten, omdat hij niet weet wat dat is, omdat hij het nooit zal weten. Kijk naar hem! Hij vindt de wereld een grappig oord en hij amuseert zich met alles wat hij ziet of wat wij doen. Maar het is een wereld van beweging, niet van geluid. Voor hem is het een doodstille wereld, die hem nauwelijks aangaat. Besef je wat dat betekent, vrouw? Of wilde je het niet zien, niet toegeven?’

Wat moet er van zo’n kind terechtkomen? Hoe kunnen we dat grootbrengen?’

Beatrix zwijgt. Heel stil staat ze, terwijl dikke tranen geruisloos over haar wangen glijden. Barend voelt zijn keel dik worden. Mooi is ze zo, trots en tragisch tegelijk. Langzaam lost zijn boosheid zich op.

‘Waarom heb je mij er nooit iets over gezegd?’ Hij praat nu zacht, bijna teder. De aanwezigheid van de dienstmeid is hij vergeten. Hij heeft te doen met zijn vrouw, maar ook met zichzelf.

Dat zoiets mij moet overkomen, denkt hij verdrietig. Bij het begin van hun huwelijk hadden ze afgesproken dat hun kinderen, koste wat het kost, een goede opleiding zouden krijgen. Hoe blij waren ze niet geweest toen hun eerstgeborene een zoon bleek te zijn, een toekomstige opvolger van vader Barend.

Maar nu wordt hij plotseling geconfronteerd met een onloochenbare waarheid: de kleine Hendrick is doof, stokdoof en zal daarom altijd stom blijven, tot niets in staat.

Tot ze een jaar of zeven zijn worden kinderen vooral door de moeder opgevoed; pas daarna gaan ze naar school en beginnen de vaders zich voor hen te interesseren. Zo is het altijd geweest en zo is het nu, op het eind van de zestiende eeuw, nog steeds. Desondanks beklaat Barend zich.

‘Je had mij in vertrouwen moeten nemen. Ik heb er recht op te weten hoe mijn kinderen gedijen.’

Hij begint zich alweer kwaad te maken en Lientgen sluipt de kamer uit, terug naar het achterhuis. Met een echtelijke ruzie wil ze niets te maken hebben. In stilte kiest ze partij voor haar meesteres, die van alles de schuld krijgt, terwijl ze toch zo’n lieve vrouw is. De meid gaat even kijken bij Rutger in zijn wieg, die nu gelukkig stil is en slaapt.

‘Wat zeurt die man nou,’ prevelt ze, ‘hij heeft toch nóg een zoon. En die is beslist niet doof.’

In de woonkamer trotseert Beatrix de woede van haar man.

‘Hendrick is een gezond kind. Hij is nooit ziek en altijd vrolijk. Hij bezorgt niemand last. En hij is slim. Hij kan al zelf zijn wambuis dichtknopen en zijn schoenen aantrekken. En hij knoeit niet met zijn eten.’

‘Maar hij hoort niets.’

‘Nee, hij schijnt niets te horen.’

‘En jij wist dat.’

‘Ik ... vermoedde het. Hij luistert niet naar wat hem gezegd wordt. Hij schrikt nooit van een hard geluid, maar wel als hij plotseling iemand ziet die hij niet hoorde aankomen.’

Ze veegt verstrooid over haar natte gezicht. ‘Nou en?’

God heeft ons een kind gegeven dat doofstom is. We zullen dat kruis moeten dragen. Het is een kruis, Barend, maar ik zweer je, ik zal dit kind grootbrengen, hoe dan ook. Ik zal het leren bidden en een goed mens van hem maken, zoals ik ook met Rutger zal doen en met alle kinderen die we in de toekomst nog mogen krijgen. Onze Hendrick is een Avercamp! En geen Avercamp zal ooit tot de bedelstaf geraken, al is hij nog zo ongelukkig en misdeeld.’